

1130 Ujścia rzek, estuaria

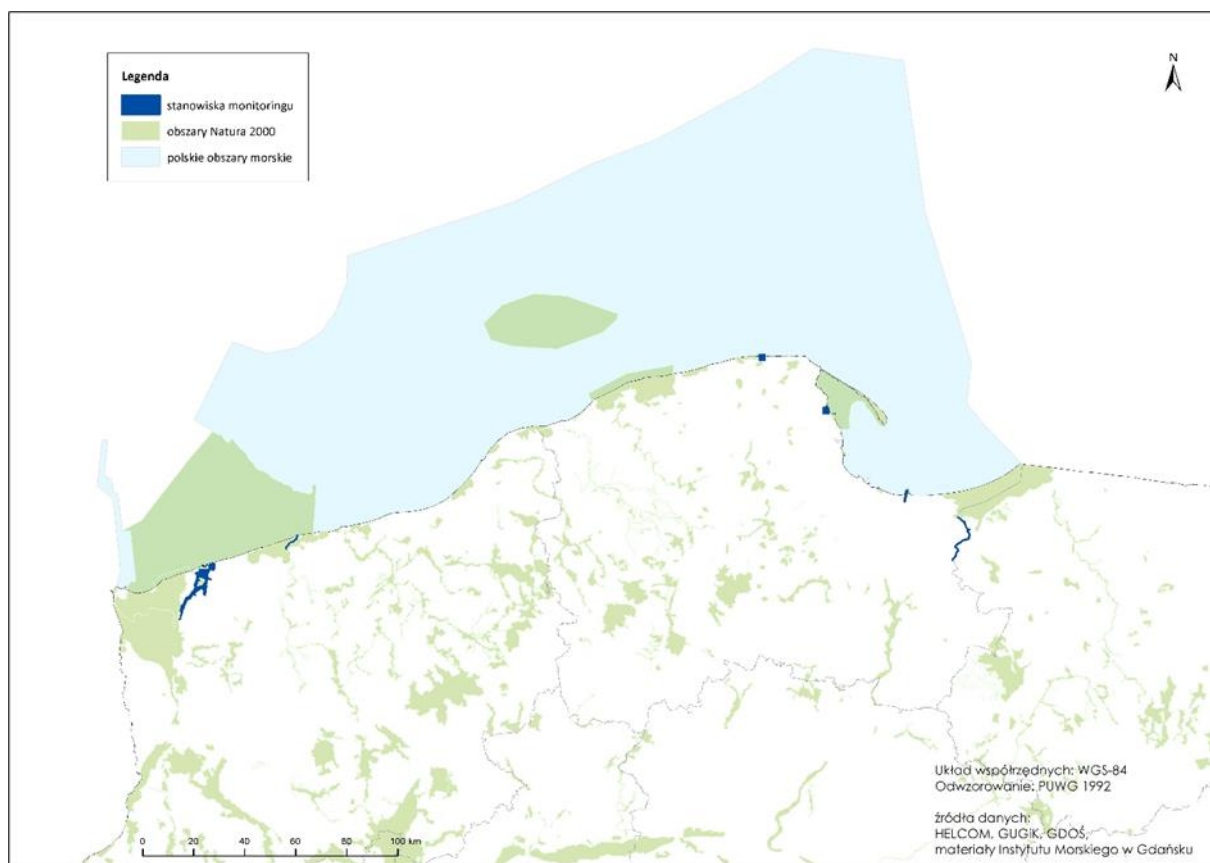

Foto. 1. Ujście Piaśnicy (fot. M. Michalek)

Liczba i lokalizacja stanowisk

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

Siedlisko *Ujścia rzek, estuaria* (1130) występuje w morskim regionie bałtyckim (MBAL). Wykonane w roku 2021 badania są w pełni reprezentatywne dla regionu. Do przeprowadzenia badań monitoringowych siedliska wybrano 6 stanowisk rozmieszczonych na całym wybrzeżu, uchodzących bezpośrednio do morza, zatok czy zalewu (Rysunek 1). Wybór stanowisk, zarówno tych naturalnych (np. Piaśnica), jak i zmodyfikowanych przez działalność człowieka (np. Przekop Wisły) umożliwił ocenę uwzględniającą specyfikę poszczególnych ujść rzecznych.

Rysunek 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu siedliska Ujścia rzek, estuaria (1130)

Tabela 1. Zestawienie badanych stanowisk i obszarów Natura 2000

Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska w obszarze Natura 2000
Dziwna	PLH320018 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320019 Wolin i Uznam
Rega	PLH320017 Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski
Piaśnica	PLH220021 Piaśnickie Łąki
Reda	PLH220032 Zatoka Pucka i Półwysep Helski
Wisła Przekop	PLH220044 Ostoja w Ujściu Wisły
Nogat	PLH280007 Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań dla poszczególnych wskaźników na stanowiskach

Ocena stanu siedliska oparta została na wynikach badań środowiskowych wykonanych w 2021 roku oraz na podstawie analizy adekwatnych do zagadnienia materiałów literaturowych. W poniższej tabeli (Tabela 2) zestawiono oceny wskaźników opisujących parametr 'Specyficzna struktura i funkcje' siedliska 1130 na badanych stanowiskach.

Tabela 2. Oceny wskaźników i ich składowych parametru 'Specyficzna struktura i funkcje' na stanowiskach

Wskaźnik/ składowa wskaźnika	Ocena				Suma
	FV	U1	U2	XX	
Stopień napełnienia koryta	2	4	0	0	6
Stan jakości wód	5	1	0	0	6
odczyn	6	0	0	0	6
tlen	6	0	0	0	6
azot ogólny	6	0	0	0	6
azot nieorganiczny	5	1	0	0	6
fosfor ogólny	6	0	0	0	6
fosfor fosforanowy	6	0	0	0	6
chlorki	3	3	0	0	6
przezroczystość	3	3	0	0	6
Charakter i modyfikacja brzegów	0	3	3	0	6
Zabudowa techniczna	2	4	0	0	6

Stopień napełnienia koryta

Dla 33% stanowisk (Nogat i Dziwna) wskaźnik ten został oceniony jako właściwy (FV). Pozostałe stanowiska uzyskały ocenę niezadowalającą (U1).

Stan jakości wód

Na monitorowanych stanowiskach wskaźnik określający stan jakości wód, na który składa się osiem parametrów fizykochemicznych wody, w 83% przypadków (5 stanowisk) oceniony został jako właściwy FV. Tylko na stanowisku Rega otrzymał ocenę niezadowalającą (U1).

Charakter i modyfikacja brzegów

Wskaźnik został oceniony jako niezadowalający (U1) na połowie badanych stanowisk. W pozostałych przypadkach stan oceniono na zły (U2), co wynika ze znacznych zmian antropogenicznych w siedlisku.

Zabudowa techniczna

Na 67% stanowisk wskaźnik oceniono jako niezadowalający (U1). Dwa stanowiska osiągnęły właściwy stan (FV) w zakresie parametru zabudowa techniczna.

Podsumowanie ocen stanu ochrony siedliska przyrodniczego na badanych stanowiskach

W poniższej tabeli (Tabela 3) zestawiono oceny parametrów oraz oceny ogólne dla poszczególnych stanowisk.

Tabela 3. Oceny parametrów i oceny ogólne na stanowiskach

Stanowisko	Oceny na stanowiskach			
	Powierzchnia siedliska	Specyficzna struktura i funkcja	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
Dziwna	FV	FV	U1	U1
Rega	FV	U1	FV	U1
Piaśnica	FV	U1	FV	U1
Reda	FV	U1	FV	U1
Wisła Przekop	FV	U1	U1	U1
Nogat	FV	FV	FV	FV
Suma ocen poszczególnych parametrów	FV - 6	FV - 2	FV - 4	FV - 1
	U1 - 0	U1 - 4	U1 - 2	U1 - 5
	U2 - 0	U2 - 0	U2 - 0	U2 - 0
	XX - 0	XX - 0	XX - 0	XX - 0

Parametry:

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia na wszystkich monitorowanych stanowiskach otrzymała ocenę właściwą (FV). Wartość parametru wyznaczono w oparciu o dane z lat 1996-2020 na podstawie Numerycznego Modelu Terenu.

Specyficzna struktura i funkcje

Dwa ze stanowisk uzyskały ocenę właściwą (FV). W czterech z nich specyficzna struktura i funkcje ocenione zostały jako niezadowolające (U1) co miało związek przede wszystkim ze stopniem napełnienia koryta.

Perspektywy ochrony

Spośród sześciu stanowisk monitorowanych w 2021 r., dwa otrzymały ocenę niezadowolającą (U1) – Wisła Przekop i Dziwna. W pozostałych przypadkach, po przeanalizowaniu uwarunkowań i zagrożeń mogących mieć wpływ na siedlisko, nadano ocenę właściwą (FV).

Ocena ogólna

Stan niezadowolający (U1) siedliska został stwierdzony na pięciu z sześciu monitorowanych stanowisk. Właściwy stan nadano zaś siedlisku na stanowisku Nogat.

Podsumowanie ocen na obszarach Natura 2000

Wszystkie stanowiska znajdują się w obszarach Natura 2000 w związku z czym zestawienia ocen na poszczególnych stanowiskach zawarte w tabelach (Tabela 4, Tabela 5

Tabela 2) odpowiadają ocenom w obszarach Natura 2000.

Oddziaływania i zagrożenia

Analiza zagrożeń i oddziaływań dla siedliska przyrodniczego

Tabela 4. Oddziaływania na stanowiskach

Kod	Oddziaływanie	Stanowisko	Wpływ negatywny		
			A	B	C
A19	Zastosowanie nawozów naturalnych na gruntach rolnych	Wisła Przekop			+
A20	Zastosowanie nawozów syntetycznych (mineralnych) na gruntach rolnych	Wisła Przekop			+
A21	Zastosowanie środków ochrony roślin w rolnictwie	Wisła Przekop			+
D02	Energia wodna (tamy, jazy, spływ rzeką), w tym infrastruktura	Nogat	+		
D01	Drogi, ścieżki, linie kolejowe i powiązana infrastruktura (np. mosty, wiadukty, tunele)	Dziwna	+		
		Rega	+		
		Piaśnica			+
		Wisła Przekop	+		
		Nogat			+
E02	Transport na szlakach żeglugowych i promowych	Dziwna	+		
		Rega	+		
		Wisła Przekop	+		
E03	Szlaki żeglugowe i promowe, infrastruktura do cumowania (np. kanalizacja, pogłębianie)	Dziwna	+		
		Rega	+		
		Wisła Przekop	+		
		Nogat			+
F07	Sport, turystyka i wypoczynek	Reda			+
		Piaśnica		+	
		Nogat		+	
F08	Modyfikacja linii brzegowej, ujścia rzek i warunków przybrzeżnych do rozwoju, użytkowania i ochrony infrastruktury i obszarów mieszkalnych, handlowych, przemysłowych i rekreacyjnych (w tym ochrony i ochrony wybrzeża oraz prac nad infrastrukturą)	Rega	+		
		Dziwna	+		
		Wisła Przekop	+		
		Nogat	+	+	
F11	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych lub gruntowych w wyniku spływów miejskich	Dziwna	+		
		Rega	+		
		Piaśnica			+
		Reda			+
		Wisła Przekop	+		
F25	Działania przemysłowe lub komercyjne i struktury wytwarzające hałas, światło ciepło lub inne rodzaje zanieczyszczeń	Nogat		+	
		Dziwna			+
		Rega			+
		Wisła Przekop			+
J01	Zanieczyszczenie o źródłach mieszanych wód powierzchniowych i gruntowych (limniczne i lądowe)	Dziwna		+	
		Rega		+	
		Wisła Przekop	+		
		Nogat		+	
K04	Modyfikacja przepływu hydrologicznego	Piaśnica		+	
		Nogat	+		

L01	Abiotyczne procesy naturalne (np. erozja, zamulanie, wyschnięcie, zanurzenie zasolenie)	Piaśnica	+		
L03	Akumulacja materiału organicznego	Reda		+	

Tabela 5. Potencjalne zagrożenia na stanowiskach

Zagrożenie	Stanowisko
L01 Abiotyczne procesy naturalne (np. erozja, zamulanie, wyschnięcie, zanurzenie zasolenie)	Piaśnica, Reda

Zagrożenia oddziałujące na siedlisko zależą od specyficznych na poszczególnych stanowiskach uwarunkowań i mają charakter zarówno wewnętrzny i zewnętrzny. Generalnie rzecz ujmując stan siedliska na stanowisku jest warunkowany przede wszystkim dotychczasowym sposobem jego użytkowania/zagospodarowania. W większości przypadków ujścia rzek charakteryzują się wysokim stopniem antropogenizacji (zabudowa hydrotechniczna brzegów, wysoki stopień zabudowy bezpośrednio na zapleczu ujść rzecznych). Przyszłe oddziaływania związane będą z dalszą aktywizacją i rozwojem portów zlokalizowanych w ujściach rzek (Dziwny, Regi), rozwojem funkcji turystycznej i rekreacyjnej (np. Piaśnica, Nogat) czy rozwojem terenów zurbanizowanych (Dziwna). Na stan siedliska ma ponadto wpływ działalność podejmowana poza jego granicami, w tym generująca wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia.

Wszystkie badane w ramach monitoringu stanowiska siedliska 1130 znajdują się w granicach obszarów Natura 2000, gdzie siedlisko to stanowi przedmiot ochrony. Jest to przesłanka (zwłaszcza w obszarach dla których przyjęto plany zadań ochronnych) do zachowania siedliska w stanie co najmniej nie pogorszonym. Biorąc pod uwagę specyfikę siedliska, w tym znaczenie ujść rzecznych dla prowadzonej w ich obrębie aktywności oraz działania realizowane w obszarze całych zlewni mające wpływ na stan ich zachowania, należy podkreślić konieczność kompleksowego podejścia do zagadnień związanych z ochroną śródlądowych zasobów wodnych.

Opracowała: Monika Michałek